

40 ÁR SÍÐANI NAPALMGENTAN SKELKAÐI HEIMIN

Í DAG ERU **40** ÁR, **SÍÐANI** MYNDAMAÐURIN **NICK UT** STÓÐ Á **VEGNUM** UTTAN FYRI **VIETNAESISKU** BYGDINA **TRANG BANG** OG EYGLEIDDI **NØKUR** RÆÐSLUSLIGIN **BØRN**, SUM KOMU **RENNANDI** ÍMÓTI **HONUM**, MEÐAN TEY **SKRÍGGJAÐU** AV PÍNU. HANN **TÓK** EINA **MYND** AV TÍ, SUM HANN **SÁ**, OG TEIR NÆSTU **DAGARNAR** FÓR **MYNDIN** UM ALLAN **HEIMIN** SUM **ÍMYNDIN** AV TEIRRI **LÍÐINGINI**, SUM **VIETNAMKRÍGGIÐ** KOSTAÐI **FÓLKINUM** HAR. MYNDIN VAR **VIÐVIRKANDI** TIL, AT FÓLK **VENDU** SÆR ÍMÓTI **KRÍGNUM** OG **KRAVDU**, AT TAÐ FEKK EIN **ENDA**

SØGA

Árni Joensen
arni@sosialurin.fo

Vietnam, tann 8. júní 1972. Óttin, ræðslan og pínin eru týðilig á andlitin um á börnunum á myndini. Men eitt andlit er meiri hjartanemandi enn hini. Tann unga gentan rennur oman eftir hövuðsvegnum frá bygdini Trang Bang í Suðurvietnam. Hon er nakin, og húðin er við at bráðna úttan av kroppinum orsakað av napalm-bumbum, sum eru sleptar oman yvir bygdina, sum hon og familjan hava fjalt seg í teir seinastu dagarnar.

Napalm er ein brandbumba. Inni-haldið er sum gelé. Tað brennur í nógvum hita, ræðuliga leingi og er torført at slökkja.

Tann 9 ára gamla Kim Phuc hevur so ilt, at hon varnast ikki teir útlendsku myndamenninar, sum standa longri niðri á vegnum. Hon leggur ikki merki til tann unga AP-myndamannin Nick Ut, sum tekur eina mynd av henni í hesari ræðuliga løtuni, sum skelkaði allan heimin dagarnar aftaná.

Beint aftaná at Ut hevði tikið myndina, svímaði gentan, meðan hon skríggjaði »so heitt, so heitt«.

– Eg græt, tá eg sá hana koma rennandi, segði AP-myndamaðurin í einari samrøðu seinni. Sjálvur hevði hann mist beiggja sín, sum arbeiddi fyri ta somu tíðindastovuna í Vietnamkrígunum.

Myndin, sum Nick Ut tók á vegnum við Trang Bang, skelkaði heimin og fekk fólk at krevja, at kríggj í Vietnam skuldi enda

– Hevði eg ikki hjálpt henni, og hon hevði doyð, hevði eg tikið lívið av mær, segði Nick Ut í samrøðuni.

Tann 21 ára gamli myndamaðurin tók gentuna við sær til eitt sjúkrahús nærhendis Trang Bang, men starvsfólkini har vildu ikki hjálpa henni. Men tá Ut tók sítt amerikanska pressukort fram og kravdi, at tey skuldu hjálpa gentuni, játtadu tey. Hetta var eitt lítið sjúkrahús, og gentan varð seinni flutt á ein størri sjúkrahús, ið var tað einasta har á leiðini, sum hevði útgerð til at hjálpa henni.

Trupul ár

Tað næsta árið mátti Kim Phuc ígjøgnum eina sera pínufulla viðgerð fyri øll brunasárini av napalminum. Men tey sálarligu arrini vóru nógv djúpri enn tey líkamligu. Í einari samrøðu seinni greiddi hon frá, at hon hevði havt sera ilt við at góðtaka øll arrini, sum fjaldtu næstan triðingin av kroppinum.

– Eg eri ljót og ikki normal longur, hugsaði hon.

Eftir óteljandi húðflytingar og skurðviðgerðir slapp Kim Phuc endiliga av sjúkrahúsinum. Tá hevði Nick Ut longu vunnið Pulitzer-heiðurslønina

fyrir myndina av henni. Sjálv vildi hon bara sleppa til hús, so hon aftur kundi liva sum eitt barn.

Men tann gleðin bleiv stokkut. Tær norðurvietnamisku herdeildirnar og Vietcong lögdu alt Suðurvietnam undir seg, og í apríl í 1975 endaði kríggjð. Viðgerðin bleiv dýr, og harafturat bleiv tað torført hjá Kim Phuc at fáa fatur á tablettunum, sum hon mátti fáa hvønn dag ímóti hövuðspínu og pínu í kroppinum.

Tey næstu árin stríddist hon við at røkka dreyminum um at gerast lækni. Til endans eydnaðist tað henni at sleppa at lesa læknávisindi, men dreymurin gjørdist stuttur, tí teir kommunistisku leiðararnir komu eftir, at teir kundu fáa ágóða av myndini av napalm-gentuni. Hon mátti gevast við lestrinum og bleiv

Amerikanararnir brúktu nógvar napalmbumbur í Vietnamkrígunum. Her brestur ein nærhendis Da Nang

MYND: POLIFOTO